

РОБОЧИЙ НАРОД

орган української соціал-демократії в Канаді.
 Виходить що тижня.
 в Вінніпегу, Ман. [Канада], під ч. 144 Higgins Ave.
 Редакційний комітет: Бавм, Гюлкія, Навізовський.
 Відвічальний редактор Ів. Навізовський.
 Передплата вносить \$2.00 на рік, за границю так само
 Управитель В. Н. Колісник.

"ROBOTCHYJ N. ROD"

(THE WORKING PEOPLE).
 THE OFFICIAL ORGAN OF THE
 UKRAINIAN SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION.
 (Affiliated with the S. D. Party of Canada).
 THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA
 Published weekly by
 THE "ROBOTCHYJ NAROD" ASSOCIATION
 at 144 Higgins Ave. Winnipeg, Man.
 J. NAWIZOWSKY, EDITOR, - W. N. KOLISNYK MANAGER.
 Subscription \$2.00 a year.

Address: Адресуйте:
"ROBOTCHYJ NAROD"
 Box 3542 (Sta. B.) Winnipeg, Man. Can

Австрія, Росія а війна.

Кілька літ тому назад, розходився між політиками і в газетах слухи, що Росія і Австрія чигають та заку-сують зуби на Балкані! Се показалося дивачним!

Прецінь ще не так давно, коли то російське правительство потерпіло удар за ударом, удар дуже важний для самодержавія! Воно щоб ослабити революційний рух, котрий став розвиватися на величезну скало, вчинилося до війни на далекім сході, до війни з Японією. Та правительство завдяки власному загальному зацофаню і тугоголовости своїх генералів і політків, зістало розбите. По друге, воно було розбите і в ріднім краю, де росли економічні сили, бурили всю штучну будову, і привели самодержавію до маніфесту 17 октября, але і в той сам час дали правительству можливість повтори-стару азуїцку тактику — дати а опісля відобрати.

І одно і друге привело тільки до того, що слава самодержавія падала все вище і вище. Тому упадкові допомогли і ті три Думи, на котрих російське самодержавію думало опиратися. Се було ясно, що кривавому Ніколі ІІ. необхідно було піддержати свій гниючий трон, необхідно було спробувати хоч трошки піддержати свою загиблюючу династію Романових в очах незорганізованих робітників, незорганізованих і нерозуміючих своїх інтересів селянських мас. З наваду на Китай, коли прихотилося забарати з воєнного поля свої напів діорганізовані війська, не можна було надіятися успіхів. Також і внутрішня революція перешкоджала тому ілюнові. Чиж не звернути уваги на близкий схід, де вічно роздають ся чути вистріли і де так легко під тою чи другою претензією пересварити малі балканські держави з Туреччиною а підчас того шуму вхопити собі за такі гронні маленькй шматок землі, поправити свої справи і підкріпити свою внавшу славу? Але де і який шматок? І мимоволі Росія звернула увагу на дарданельський пролив бо прилінула собі, що на основі берлінського договору, підчас японської війни, ціла її чорноморська флота була замкнена.

І чи не треба-ж (для будучих інтересів) нарушити ці трактати і захопити собі дарданельський пролив, розуміє ся звязуючись перше з другою сильною державою? Чи не можна пр. алуचितися з Англією, розділити Персію і сям улекшити собі справу на Балкані і чорноморським

побережю. (тамбільше тепер, коли Туреччина ослаблена війною і внутрішніми перорозуміями)?

А щож Австрія? І Австрія не так то давно захопила від Туреччини Босню і Герцеговіну; вона маючи свої власні пляни на Балканським півострові і побережю, буде спокійно дивитися на політику Росії, не протиопозити її своєї політики? Не поспробує і вона захопити сей або другий кусок землі? Невже Австрія не виступить проти такого вилу Росії і не допустить до ослаблення малых балканських держав як своїх будучих конкурентів?

Всім ясно, що в Австрії вже від кількох літ панує тайна шовіністична партія наслідника престоло, котра не буде спокійно дивитися на ці справи, котра погорджуєвала і погорджує інтересами її політично обездоленых многочисленых народів, котрі її менше важні, чам нові рабунки, чим нові грабежі. Чому не заговорити о „чести“ Австрії і як католицькій державі не вступитися за „християнським“ народом як Альбанці, що „поневолені“ Турками? Дялячого Австрії в надії будучих „побід“ не постаратися відтягнути на довні роки внутрішні питання, роздираючі Австрію, як питання національне, школа, мови, судів і т. п. ? (14)

Ті всі питання роздираючі сучасну Австрію, думає партія наслідника престоло і іншими впливовими буржуазами, котрі зі всіх сторін оточують його. А як сі проби і стремління приведуть до серйозної драчі а Росією так, як мало що не привели сі воєні шовіністи по 1909 р. до війни з Італією, а котра на щастя народа не удалась? Та всім тим наслідникам і оточуючим його партіям нічого до убійства. Що їх обходять сироти і вдови, що їх обходять їхня нужда? Прецінь за все і всіх будуть числитися не вони престоло-наслідники, не попи і „християнсько-соціална“ партія — а головним образом робітничі і селянські маси.

Якись час всі ті пекольні пляни і варварські задумки були здержувані внутрішніми випадками і неполадками самої Австрії і Росії, а головню революцією Туреччини. Та молодотурки не зуміли підняти сили Туреччини. Туреччина за всі часи свого панованя не зуміла сприяти розвоєві політичного і економічного життя держави, а головню не вела забезпечити ті народности, котрі замешкують європейську Туреччину і сам дала спрмогу облакшити насад малим балканським державам. [Річ певна, що не тільки напад, але і плян був звійний Австрії і Росії].

Несподівано загорілася італійсько-турецька війна. Перенос війни із Триполі на єгейські острови, на побереже Константинополя і напад на Дарданелі показав слабість і діорганізацію Туреччини, що означає можливу безкарність всяких авантур. Як-же даліше мовчати Австрії і Росії, як тепер не спробувати в більшій мірі ті рабункові пляни, ті „слухи“, котрі кружили від кількох літ? Як не використати виринувшу знова ідею „Федератції Балканських Держав“, трунути ті держави в обійми війни, знищити їх, ослабити ще більше Туреччину, а самим під сю хвилю підготувати війська, настроїти свої держави і коли тільки прийде час ухопити сей чи другий шмат землі а навіть вирвати його у тих, котрі його раніше спіймали?

Так небезпечно і хитро підготовлялася кривава інтрига, в котрій першу ролю грала Австрія і Росія, котрі припровадили вже до війни на Балкані, а котра то може захопити і великі держави [Австрію і Росію] і тоді убійство людей буде вже не сотками а тисячами і десятками тисяч, і розвій людства, розвій соціалізму, буде часом о здержаний.

Тако отже буржуазія і їх корольки таки урядили і завели небезпечну забаву. Всі ті війни, всі ті убійства, всі

ті неімовірні накази і подати, котрі слідуєть за війською, відкривють очі і тим робітничам, і тим селянським масам, котрі ще не думають о соціалізм. Се можливо покаже ім лише всякої агітації де і хто їх вороги і в чім їхня опасеня. А ми зорганізовані робітники всіх країв і всіх народів, повинні масам помочи зрозуміти всю погань тих убійств чоловіка чоловіком і відкрити ім очі на соціалізм, як на освободженя народів. І демагогічним плянам і чиним чорної сті — треба протиопозити угнетеному народови ясну ідею повної і всесторонної просьвіти і там прочисити дорогу соціалізови.

Оден рік сліз і крови.

Тамтого місяця скінчив ся вже оден рік війни між Італією а Турцією в Африці. Великі надії, які Італія покладала на ту війну не сповнили ся, противно війна знищала Італію матеріально і морально. Араби, яких Італійці сподівали ся побити одним махом, ставлять витревалый опір наїздникам і недопускають їх в глибину краю. Помимо величезных страт в людях і грошах змогла Італія займити лиш кілька незначных місцевостей на побережю. І хотя Італія оголосила недавно перед всею Європою, що забирає Триполі на свою власність, то фактично таки зго не вала в посіданя, бо Араби не пускають італійського маніфесту і недопускають їх в глибину краю. В здобутих кількох прибережних місцях, мусять італійське військо стояти все в обороні позиції, щоб і сего не стратити; а про здобутя правдивого Триполісу і думати не можуть.

Отся авантурничя виправа коштує Італію більше чим 20 тисяч людей і 400 мільонів корон грішми. Італійські газети закривають правдиве число погибших і ранених і правдиві кошта, щоб не дразнити населеня. Але соціал-демократична часопись „Avanti“ подає, що офіційна цифра 400 мільонів се лиш половина правдивої суми. В дійности війна за сей оден рік коштує вже більше як 800 мільонів корон. Крім сего в наслідок війни запанувала в краю економічна криза, криза у продукції і в торговлі заляла браку кредиту. Продукція зменшила ся на стільки, що займає лиш третину числа робітників як у нормальных часах. Малі і середні підприємства побанкрутували. В однім лиш місті Неаполю оголошено сто раз більше конкурсів (то зн. збанкрутованих підприємств) як в звичайнім часі. З тої причини настало велике безробітє. Річниця продукція знов впала через те що 150 тисяч людей відірвало ся від роботи і пішло до Африки. Економічна криза спричинена війною спровадила застій національної продукції, безробітє і еміграцію.

Соціалістичний італійський пролетаріят від самого початку виступив проти тої війни, знаючи всі страші наслідки зі, які головню спадають на плечі робочого народа. Але націоналісти італійські, підоджувані клерикальными капіталістами перли з усіх сил до війни. Сподівали ся з неї національної слави, міжнародного впливу, моральної поваги і економічного розцвітту. Тимчасом страдали то все, що сподівали ся здобути.

І усей пролетаріят італійський цінає, що силали його бороти ся не за національні але за класові інтереси. І трупи його братів на африканській пустині розбудили в нім ще сильнішу класову свідомість.

„Борба“.

Три мобілізації.

В Росії під теперішній борби з прамусом. Щож то момент відбуває ся три мобілізації? Якаж їх ціль? білізації. Дві із них відбуває Перша мобілізація, розує через примус а третя для місьє воєнна. На Балкані

Польованє.

Жовтєнь місяць. Листя обшалося з дерев. Ліс мов розступив ся, мов в нім більш простору стало. Трави на лугах і мочарах похли. Ріки котять в море, змигну, часту як криштал воду. Воздух свіжий, трохи холодний. Груді виивають ся нахочама емерекового ліса.

А ліс жие!

Під корчами скачуть зайчики, в лозах пухнуть руді нерики, чорні з червоними бровами рабчини розетопірчавши хвости, бундують ся мов індіки поїд смреками. Качки, гуся, лебеді хмарами перелітають з озера до озера і їхній крик та те ячюна чути геть далеко навкруги.

Скоробка серна, мов жовнір на сторожі, стоїть на поверсі червоної Гранатової скелі; лось тяжкою ходою бредє зеленими мохами через „марші“. Чорний медвідь готовить собі кубло на яму, а колючий диковид проходить по лісі, мов який

граби — він нічого не боїть ся.

На пожовкміл моховиню, що вкрате червоною журавлиною, кудахають теретері і тяжко здіймають ся з землі, лиця вачують ворога.

Оттак у нас в жовтні в Канаді.

Так і хочєсь тобі покинути закурену думами та газом фабрику і хоч на пару день втічи туди на простір, де мати природа не знає ні „бізнесу“, ні зарібків.

Волятирї знають що добре. З давних давен аристократія старої Англії оббрала місяць жовтєнь, як сезон для польованя. Хай робітник пропаде в димах Лондону, йому відпочинок „Sunday School“ а можні світа сего повбиралісь в червоні мундари на коня і з псами влізять у замки і там мордують як „лицарі“ полюхливих зайців, та майже свійських фазанів.

Але більш відважніші, не вдоволяють ся зайцями, ідуть до Канади, аби побороти ся з нашими качками, гусаками та лосями.

Місяць жовтєнь, Незабаром покинуть

ся роботи. Контрактори наплять робітників. Ті працюють як коні, світа-сонця не бачуть...

„Напла“ грошева аристократія теж не хоче лишитися позаду старокраєвої. Стріляє до паперу в „drill hall“ — ах остогидло „нашим“ мільонерам; вони бажать здобитися око в око з „дійсним ворогом“. І однані ліси наповнились мисливцями. Кождий наймаркатійший клерк, адвокат, чи урядничок вважає своїм обовязком роздобути рушницю і хоч на пару день виїхати а міста.

Вони „полюють“. Скрізь гуки стрілів від ранку до вечера; нещасна звїрина птахи не знають де дітись і наполошені, що мож тікати з Канади на полудне. Та крови лять ся мало, більше розливаєсь „віски“, сьо ницать без жалю і вагана.

Настрілявшись і розівнавши з Канади качки, гуся та лебеді, мов зробиши важний обовязок, наші „герої“ вертають до міста та оповідать кільки то вони зроби-ли „великих вчинків“ підчас виправи,

кільки то вони вистріляли набоїв; однак ніколи не скажуть про те, кільки заплатали вони Індіанови, що набив ім птахів, щоби мши чим похвалитися перед знайомими.

Та нас не обходять се, що вони будуть говорити а що робити. Нас обходять тільки те: чому ми, котрі їх дармоїдів годуємо, маємо тоді працювати, коли вони бавлять ся? Чому нам в році випадає лиш оден день забавя (та і то не всім), а вони бавлять ся цілі місяці, в осени на польованю, в зимі в теплих краях, в літі по купелях? Се нас обходить; обходить нас неправда, павьство і неволя.

Коли ми хочемо захити свободи і відпочинку, то треба зробити так, аби те, що ми своєю працею виробляєм, лишалося нашим. Се станєсь тоді, коли ми всі зорганізуємо наші сили поневоленых і опуканих в одну соціал-демократичну партію і виберемо, що уряд і канадійське добро, буде належати усему народови, а не жмені хитрих одиниць.

війна. Греція також вела Турецькій війну. Я лишитись спокійно і чти готовий на всяк слух Росії? А чому-ж мій Саванов заявив, що не вмішаєсь в сю справу говорять найві люди на се він і міністер уснокоити найвних і вірних людей своєю нією, а самому пригот мобілізацію в повних берній. „Се не спокій мадеври? Так, і манєв рівою назначєні.

Прецінь російське правительство все робить з „слєнєм“, все якби для рода (єсли йому повірєсли йому „пові найві люди, то для воно обявило і другу лівачію. Коли раз нарудані народови виборчі ва, то тепер їх вже авдо нічого. Для „на воно мобілізує“ тепер і єпископів. Воно хоч повнити Думу пощєпископами, бо по думці правительства будуть „боронити“ єпископів, інтереси рків. (Щож скажєте можна сему вірити?) то подобалося правству мобілізувати 8,600 понів і єпископ отчому: На сході мвійна з Туреччиною ливо і з Австрією, отже, щоби 4-та Дуняких опорів оправд огидні виступи праства в заграничній котра може привестини, се значить і до і до нових рабунків, сотенна понівська Дтрбіа ще і тому, щоби революційний стрій знова обіма і ше і більше робити а для котрих треба такі темні закони, котрими поклділи

І от чому після привит робітничій ції, котра стремить сєня справедлив спільного устрою, розкіш одних, не бчиною нужди другчиною нужди вели шеньства. Ідучи зром старших із ми ставали в обсправедливо зас капітана Дрейфу тоже і нині після братський привіт му жовнірови. Русевинність вже до Гвалт! — закри цузька буржуазія, таким учителям вихованє народни кричить вона ству? Сі люди о війну, вони праяз і в других звітчан тоді зробити на Що буде підчас стане ся, коли на не за свої права проговорились ств)? Тоді загине (Під Францією в міють французьк лівіть). Не треба учителів, котрі в дж любити людє